

Mynämäen kunta

***Perusopetukseen
valmistavan
opetuksen
paikallinen
opetussuunnitelma***

Sisällys

1. Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat	2
2. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma	4
3. Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	5
3.1. Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- tai perusopetuksen kanssa	5
3.2. Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	7
3.2.1. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus	7
3.2.2. Oppilaan oman äidinkielen tukeminen	8
3.2.3. Muut kielet	8
3.3. Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt	9
4. Toimintakulttuuri	10
4.1. Oppimisympäristöt ja työtavat	11
4.2. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet	12
5. Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen	13
6. Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki	14
6.1. Opetuksen eriyttäminen	15
6.2. Kodin ja koulun yhteistyö	16
6.3. Opiskeluhoolto	17
6.4. Oppilaanohjaus	19
6.5. Suunnitelma kasvatustieteiden ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista	20
7. Oppilaan arviointi	22
8. Todistukset	22
9. Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana	23

1. Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta ja perusopetuksessa järjestettävästä valmistavan opetuksen lisäopetuksesta. Edellä mainittua opetusta järjestetään sellaiselle ulkomaalaistaustaiselle oppilaalle, joka ei ole syntynyt Suomessa.¹ Tässä asiakirjassa perusopetukseen valmistavaan opetukseen esiopetuksessa osallistuvasta lapsesta käytetään termiä oppilas.²

Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen/ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea ja edistää oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurin tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa.³ Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen/ruotsin kielen taito, oppilaan ikätaso ja oppimisedellytykset sekä oppilaan mahdollinen aikaisempi varhaiskasvatukseen ja/tai esiopetukseen osallistuminen tai koulunkäyntihistoria.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta.⁴ Jos oppilaan arvioidaan tarvitsevan erityisen vahvaa opetuskielen taidon tukea valmistavan opetuksen vähimmäistuntimäärän täyttymisen jälkeen, hänet voidaan ohjata perusopetuksessa järjestettävään valmistavan opetuksen lisäopetukseen.⁵

Perusopetuslain (20 a §, 30 §) mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.⁶

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä.⁷ Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle.

¹ Perusopetuslaki (628/1998 5 §)

² Perusopetuslaki (628/1998)

³ Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta (422/2012) 5 §

⁴ Perusopetusasetus (852/1998) 3 § (363/2015)

⁵ Perusopetuslaki (628/1998 5 §)

⁶ Perusopetuslaki (628/1998) 30 § (642/2010)

⁷ Perusopetusasetus (852/1998) 2 § (893/2010)

Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omissa opinto-ohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Perusopetukseen valmistavaa opetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.⁸ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt⁹ luovat pohjan myös perusopetukseen valmistavalle opetukselle.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen-/ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvalmiuksien ja suomen/ruotsin kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Paikallinen tarkennus

Mynämäellä esiopetusikäisille ei järjestetä erillistä valmistavaa opetusta, vaan eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten esiopetus toteutetaan inklusiivisesti muun esiopetuksen yhteydessä. Tarve valmistavaan opetukseen selvitetään esiopetuksen, huoltajan ja koulun yhteistyönä. Jos koulunaloitusta myöhennetään opetuskielen taidon heikon osaamisen takia, oppilas suorittaa perusopetuksen valmistavaa opetusta osana esiopetusta.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestetään joustavasti oppilaiden tarpeiden mukaan: erillisissä valmistavan opetuksen ryhmissä, perusopetuksen ryhmiin integroituna tai näiden yhdistelmänä. Ryhmät muodostetaan ensisijaisesti lähikouluperiaatteen ja oppilaiden ikätason mukaisesti. Inklusiivinen valmistava opetus on tarkoituksenmukaista erityisesti esi- ja alkuopetuksessa tai silloin, kun koulussa on vain yksittäisiä maahanmuuttajaoppilaita. Opetuksen järjestäjä päättää toteutustavasta siten, että se vastaa oppilaiden ja opetusryhmien tarvetta.

Ryhmän koon osalta noudatetaan pääsääntöisesti OPH:n suositusta (ei ylitä 8–10 oppilasta). Jos omaa ryhmää ei muodosteta, oppilaiden tukemiseen varataan tarvittaessa erillistä ohjaaja- tai opettajaresurssia.

⁸ Perusopetusasetus (852/1998) 3 a § (245/2025)

⁹ Perusopetusasetus (852/1998) 20 b § (1090/2024)

2. Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä perusopetukseen valmistavaa opetusta varten opetussuunnitelma.¹⁰ Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) määritellyt yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet, nämä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 sekä soveltuvin osin Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.¹¹

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa kuvataan

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet
- opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi
- oppilashuollon ja siihen liittyvän yhteistyön järjestäminen
- ohjaustoiminta oppimisen tukena
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- suunnitelma kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- yhteistyö esi- ja perusopetuksen kanssa
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain¹² mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

¹⁰ Perusopetuslaki (628/1998)

¹¹ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

¹² Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986, muutettu 1329/2014) 5 a §

Yhdenvertaisuuslain¹³ mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

Paikallinen tarkennus

Mynämäen kunnan valmistavassa opetuksessa noudatetaan koulun toiminnallista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

3. Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1. Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- tai perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen/ruotsin kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten.

Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Opetus on kielitietoista. Laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Esiopetusikäisten perusopetukseen valmistavassa opetuksessa keskitytään esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden sisältöihin ja oppimiskokonaisuuksiin.

Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon oppilaiden ikä, opiskeluvalmiudet ja tausta. Opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää sisältöjen omaksumista. Valmistava opetus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on heikko luku- ja/tai kirjoitustaito, tulee oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Jos oppilaalla on mahdollisuus

¹³ Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §

osallistua perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetukseen, voidaan myös tällä opetuksella edistää esimerkiksi oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa.

Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, jos perusopetuksen järjestäjä tämän mahdollistaa. Valmistavan opetuksen päätyttyä oppilas siirtyy perusopetukseen, jossa hän voi tarpeen mukaan opiskella myös perusopetuksessa järjestettävässä valmistavan opetuksen lisäopetuksessa ja/tai edetä opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain.

Yhteistyö esi- tai perusopetuksen kanssa on valmistavan opetuksen aikana ensiarvoisen tärkeää eri oppiaineiden tai oppimiskokonaisuuksien opiskeluun integroinnissa ja oppilaiden osallisuuden vahvistamisessa. Erityisesti ryhmämuotoisessa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että valmistavan opetuksen oppilaat tulevat osaksi kouluuyhteisöä.

Paikallinen tarkennus

Valmistavan opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan suomen kielen taitoa, kehittää sosiaalisia ja opiskelutaitoja sekä tukea kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Mynämäellä oppilaan kotoutumista tuetaan tutustumalla ikätasoisesti paikallisiin palveluihin ja mm. yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteisiin. Jokaiselle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma, johon kirjataan taustatiedot, koulunkäyntihistoria sekä yksilölliset tavoitteet valmistavan vaiheen ajalle. Suunnitelmaa tarkennetaan oppilastuntemuksen karttuessa ja se päivitetään vähintään lukukausittain yhteistyössä huoltajien kanssa.

Opetuksessa painotetaan suomen kieltä, mutta tavoitteisiin sisältyy myös matemaattisten perustaitojen vahvistaminen, reaaliaineiden ja kielten opiskelu oppilaan edellytysten mukaisesti sekä koulunkäynti- ja opiskelutaitojen kehittäminen. Kaikkien oppiaineiden opetuksessa huomioidaan oppiainekohtainen kieli ja painotetaan oppiaineen terminologian ja tekstien ymmärrystä. Oppiaineiden opiskelussa voidaan hyödyntää oppilaan omaa äidinkieltä.

Oppilas integroidaan yleisopetuksen ryhmiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa niissä aineissa, jotka soveltuvat hänen taitoihinsa ja tarpeisiinsa. Valmistavan opetuksen aikana tehdään tiivistä yhteistyötä esi- ja perusopetuksen ryhmien kanssa sekä ryhmätasolla että yksilöllisesti.

Valmistavan opetuksen päättyessä oppilas siirtyy alueensa lähikouluun valmistavan opetuksen opettajan saattamana. Tiedonsiirtotilaisuuteen osallistuvat oppilas, huoltajat, vastaanottava opettaja sekä tarvittaessa muita opettajia ja asiantuntijoita. Ryhmä tekee yhdessä suosituksen oppilaan vuosiluokasta. Oppilas voidaan sijoittaa enintään yhtä vuotta ikätasoaan alemmalle vuosiluokalle, josta päättää vastaanottavan koulun rehtori hallinnollisella päätöksellä. Mikäli oppilas on tullut

maahan perusopetuksen loppuvaiheessa, prosessissa on mukana myös oppilaanohjaaja.

Mynämäellä voidaan tarvittaessa järjestää perusopetuksessa annettavaa valmistavan opetuksen lisäopetusta. Opetus on tarkoitettu niille oppilaille, jotka ovat siirtymässä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen, mutta joilla ei vielä ole riittävästi opetuskielen peruskielitaitoa. Valmistavan opetuksen lisäopetukseen ohjataan oppilaita, joiden kielitaito on kehittyvän alkeiskielitaidon (A1) tasolla tai joiden koulunkäyntihistoria on vähäinen.

Tarve lisäopetukseen arvioidaan pääsääntöisesti valmistavan opetuksen loppuvaiheessa opettajien yhteistyönä. Arviointi kohdistuu opetuskielen peruskielitaitoon ja eri oppiaineiden tiedonalojen kielen hallintaan. Lisäopetusta voidaan antaa enintään vuoden ajan, ja oppilaan tarve opetukseen arvioidaan säännöllisesti. Oppilas etenee vuosiluokkansa tavoitteiden mukaisesti, ja arvioinnissa noudatetaan perusopetuksen arviointiperiaatteita. Opetus voidaan päättää, kun oppilas ei enää tarvitse lisätukea.

3.2. Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.2.1. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden tavoitteena on kehittyvä peruskielitaito (viite Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus).

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen lähtökohtana ovat oppilaalle koulussa ja arjessa merkitykselliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet. Niiden avulla tarkastellaan kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä. Vuorovaikutustilanteita mallinnetaan, pohjustetaan ja harjoitellaan yhdessä opettajan ja vertaisten tuella.

Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille.

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan varhaiskasvatukseen ja/tai esiopetukseen osallistuminen ja koulunkäyntihistoria ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen/ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen/ruotsin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Paikallinen tarkennus

Mynämäellä suomen kielen käyttöön rohkaistaan ja kielen oppimista vahvistetaan kaikilla kielen osa-alueilla. Oppilaan henkilökohtaiset suomen kielen opiskelun tavoitteet kirjataan oppimissuunnitelmaan. Ohjeellinen suomen kielen opetuksen etenemisen suunnitelma löytyy liitteestä "Valmon vuosikello".

3.2.2. Oppilaan oman äidinkielen tukeminen

Oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteena on vahvistaa ja edistää äidinkielen osaamista, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä osaaminen luo edellytyksiä myös suomen/ruotsin kielen oppimiselle.

Jos oppilaalla on mahdollisuus osallistua perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetukseen, opetus noudattaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen ja muiden tahojen kanssa.

Paikallinen tarkennus

Oman äidinkielen opiskelun merkitys huomioidaan kodin ja koulun välisessä yhteistyössä. Oman äidinkielen opetus pyritään järjestämään silloin, kun se on mahdollista.

Kodin ja koulun tapaamisissa varmistetaan molemminpuolinen asioiden ymmärtäminen tarvittaessa tulkin avustuksella. Oppilaan omaa kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan ja häntä kannustetaan vahvistamaan oman äidinkielen osaamista esimerkiksi omakielisen kirjallisuuden kautta suomen kielen opiskelun ohella.

3.2.3. Muut kielet

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään kunnan kieliohjelman mukaisesti. Oppilaan kielelliset valmiudet ratkaisevat, missä määrin hänen omaan opinto-ohjelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

Paikallinen tarkennus

Valmistavasta opetuksesta yleisopetukseen siirtyneellä oppilaalla on samat kielivalintamahdollisuudet kuin muilla oppilailla. Vieraiden kielten opiskelussa lähtökohtana on oppilaan aiempi osaamistaso, ja valmistavan opetuksen aikana pyritään siihen, että oppilas voi jatkaa vieraan kielen opiskelua perusopetukseen siirtyessään. Tarvittaessa kartoitetaan oppilaan resurssit opiskella useampaa vierasta kieltä.

Erityisesti myöhään maahan tullut oppilas voi harkituista syistä jättää suorittamatta jonkin perusopetuksen oppiaineen oppimäärän, mikäli sen suorittaminen olisi aiemmat opinnot huomioon ottaen kohtuutonta. Tällöin arviointi ja suunnitelma käsitellään laajennetussa pedagogisen tuen tiimissä. Päätöksen oppiaineen suorittamatta jättämisestä tekee kunnan johtosäännön mukaisesti toimivaltainen viranomaisen hallinnollisella päätöksellä.

3.3. Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valmistavan opetuksen muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot ja tuleva perusopetuksen vuosiluokka. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Sisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon kullekin oppiaineelle ominaiset tekstit ja niiden tyypilliset piirteet ja käyttötilanteet sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistaminen. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana opiskeltavat oppiaineet ja sisällöt valitaan siten, että oppilas pystyy valmistavan opetuksen jälkeen opiskelemaan hänelle osoitettavassa esi- tai perusopetuksen ryhmässä. Lähtökohtana suunnittelulle ovat esiopetukselle asetetut tavoitteet tai perusopetuksen kyseisten vuosiluokkien opetuksen tehtävä ja vuosiluokkien välisten siirtymävaiheiden kuvaus sekä vuosiluokilla opiskeltavat oppiaineet. Eri tiedonalojen tekstitaitojen opetuksessa on tarkoituksenmukaista tehdä yhteistyötä perusopetuksen kanssa.¹⁴

Valmistavassa opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota matemaattisen osaamisen vahvistamiseen, jotta oppilaalla on riittävä perusta matematiikan opiskeluun perusopetuksessa valmistavan opetuksen jälkeen. Keskeistä on tukea oppilaan lukumääräisyyden tajun, matemaattisten suhteiden ymmärtämisen, laskemisen taitojen ja aritmeettisten taitojen hallintaa. Oppilaan äidinkieltä tai muuta aiempaa opiskelukieltä voidaan hyödyntää eri tiedonalojen sisältöjen oppimisen tukena. Omalla äidinkielellä annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä opinnoissaan, vaikka suomen/ruotsin kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista.

¹⁴ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, luvut 13, 14 ja 15.

Paikallinen tarkennus

Valmistavan opetuksen oppiaineiden opetus suunnitellaan yhteistyössä koulun muiden opettajien ja opetusryhmien kanssa. Integraatio- ja yhteistyöjärjestelyt toteutetaan joustavasti, ja ne voivat olla monisuuntaisia.

Opetus eriytetään oppilaan taitotason mukaiseksi, ja oppiaineista valitaan jatko-opintojen kannalta keskeisimmät sisällöt. Yläkoulussa korostetaan eri tieteenalojen näkökulmia ja pyritään jäsentämään ilmiöitä kokonaisuuksiksi, jotta oppilaalle muodostuu käsitys oppiaineiden luonteenomaisista sisällöistä.

Mynämäellä oppiaineiden sisällöt määritellään oppilaan aikaisempien tietojen ja taitojen perusteella. Tavoitteena on oppiaineen keskeisen sanaston hallinta sekä työtapojen ja välineiden tuntemus. Oppilaan kulttuuri-identiteettiä vahvistetaan rohkaisemalla häntä havainnoimaan yhtäläisyyksiä ja eroja suomalaisissa sekä oman kotimaan tavoissa, ilmiöissä, kielessä ja kulttuurissa. Sisältöjen oppimisessa voidaan hyödyntää oppilaan omaa äidinkieltä. Sisältöjen määrittelyssä hyödynnetään sen luokka-asteen opetussuunnitelmaa, jolle oppilas sijoittuu valmistavan vaiheen jälkeen.

Huolellisella suunnittelulla varmistetaan sujuva siirtymä perusopetukseen. Siirtymävaiheessa valmistavan opetuksen opettaja keskustelee tulevan luokanopettajan tai ryhmänohjaajan kanssa oppilaan kehittyvän kielitaidon vaiheesta, oppiaineiden opiskelun vahvuuksista ja tuen tarpeista.

4. Toimintakulttuuri

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat tulevat hyvinkin erilaisista kulttuureista ja koulukulttuureista, on tärkeää luoda ja kehittää yhteistä toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin määrittelemisessä voidaan hyödyntää myös Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014.¹⁵ Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ovat keskeinen osa myös perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria.

Paikallinen tarkennus

Mynämäellä perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri noudattaa Mynämäen opetussuunnitelmassa määriteltäviä toimintakulttuuria tässä valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa nostettuja asioita painottaen. Oppilaan osallisuutta yhteisen toimintakulttuurin luomisessa tuetaan yksilö-, ryhmä- ja yhteisötasolla. Oppilaita autetaan huomaamaan eroja ja yhteneväisyyksiä aiempien kouluyhteisöjen toimintakulttuuriin. Tavoitteena on hyvin toimiva ryhmä ja yhteisö, jossa oppilaat voivat hyvin ja kaikilla on mahdollisuus oppia. Oppilasta tuetaan ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan ja koulunkäynnistään ikätasonsa

¹⁵ Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014 (Opetushallituksen määräykset ja ohjeet 2014: 96)

mukaisesti. Valmistavan opetuksen oppilaat ovat osa oman koulunsa kouluyhteisöä, joten yhteistä toimintakulttuuria luodaan myös koko koulun tasolla.

Oppilaan osallisuutta omaan opiskeluunsa ja koulunkäyntiinsä vahvistetaan pitämällä häntä keskeisenä henkilönä ja ohjaamalla häntä omien tavoitteidensa asettamisessa sekä oppimisen suunnittelussa ja arvioinnissa. Mynämäen perusopetuksen kouluissa vahvistetaan jokaisen oppilaan kokemusta osallisuudesta. Tämä tarkoittaa, että oppilas kuuluu kouluyhteisöön sen yhdenvertaisena jäsenenä, hänen toiminnallaan on merkitystä ja hän voi vaikuttaa ympäristönsä ja yhteisönsä asioihin.

4.1. Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta ja koulussa vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat harjaantuvat valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen työtapoihin. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan. Niinpä työtapojen on hyvä olla monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintätekniisiä taitoja ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä. Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttää kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Paikallinen tarkennus

Valmistavan opetuksen aikana oppilaat osallistuvat aktiivisesti muun kouluyhteisön toimintaan ja hyödyntävät monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulun sisällä että sen ulkopuolella. Mynämäellä perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat kuuluvat oman koulunsa kouluyhteisöön ja osallistuvat koko koulun tapahtumiin, kuten liikuntapäiviin, avoimien ovien päiviin, yhteisiin juhliin ja teemapäiviin, täysivaltaisina jäseninä.

Ryhmämuotoisessa valmistavassa opetuksessa tutustutaan koulun lähiympäristöön ja hyödynnetään Mynämäen tarjoamia kulttuuri- ja liikuntapalveluja. Opinto-ohjelmaan sisältyy esimerkiksi käyntejä kirjastoon, museoihin, konsertteihin, luovan toiminnan pajiin sekä erilaisiin luonto- ja liikuntakohteisiin. Nämä opintokäynnit sekä osallisuuden kokemukset tukevat ja vahvistavat oppilaan kotoutumista.

Oppilaita kannustetaan osallistumaan harrastustoimintaan.

Työtavat valitaan monipuolisesti: oppilaan aiempaa osaamista vahvistetaan, ja uusiin työtapoihin tutustumiseen annetaan riittävästi aikaa. Kielitietoinen opetus on toiminnan kulmakivi – oppilasta tuetaan kielitaidon kehittämisessä niin oppiaineiden kuin oman toiminnan sanallistamisen osalta.

4.2. Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen/ruotsin kielen sekä eri oppiaineiden tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

Suomen/ruotsin kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan

paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään suomen/ruotsin kielen taitoa kehittäviä sekä eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Opetussuunnitelmaan voidaan liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Paikallinen tarkennus

Mynämäellä valmistavan vaiheen oppilaat osallistuvat soveltuvin osin koulun yhteisiin monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin.

Tämä edistää heidän integroitumistaan osaksi kouluyhteisöä. Toteutuksessa huomioidaan oppilaiden kehittyvän kielitaidon vaihe sekä erilaiset kulttuuritaustat.

5. Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen

Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritetty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma. Oppilaan omaan opinto ohjelmaan kirjataan:

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet, niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Mikäli oppilas on ilman huoltajaa alaikäisenä maahan tullut tai muu maahanmuuttajalapsi tai -nuori, jolle laaditaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) mukainen kotoutumissuunnitelma, voi oppilaan oma opinto-ohjelma olla osa sitä.

Paikallinen tarkennus

Opinto-ohjelma laaditaan heti oppilaan aloittaessa valmistavan opetuksen, ja sitä täydennetään sekä tarkistetaan säännöllisesti – esimerkiksi vanhempainkeskustelujen yhteydessä, lukukauden tai jakson vaihtuessa sekä aina tarvittaessa.

Opinto-ohjelma laaditaan ja tarkistetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja kaikkien oppilasta opettavien opettajien kanssa. Vastuu opinto-ohjelman laatimisesta on valmistavan opetuksen oppilaan opettamisesta vastaavalla opettajalla. Opinto-ohjelmassa painotetaan suomen kielen oppimista. Oppilaan osaamisen taso eri oppiaineissa kartoitetaan ja tarvittaessa opetus aloitetaan luku- ja kirjoitustaidon sekä matematiikan alkeista. Tärkeää on opettaa perustaitoja, joita oppilas tarvitsee siirtyessään perusopetukseen. Erityistä huomiota kiinnitetään oppiainekohtaisiin tavoitteisiin: oppilas opiskelee tavallisesti perusopetuksen oppimääriä soveltuvien osien, mutta hänellä voi olla edellytyksiä suorittaa jonkin oppiaineen oppimäärä perusopetuksen tavoitteiden mukaisesti. Tämä kirjataan aina opinto-ohjelmaan.

Ryhmämuotoisessa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaita integroidaan perusopetuksen ryhmiin mahdollisimman nopeasti valmistavan opetuksen alettua. Tavoitteena on 2–6 integraatiotuntia viikossa, ja taito- ja taideaineet toimivat usein hyvänä lähtökohtana integroitumiselle. Lähtökohta on, että oppilas sijoittuu ikätasoaan vastaavaan luokkaan tai enintään vuotta alemmalle vuosiluokalle. Toteutus harkitaan aina tapauskohtaisesti.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää yläkoulun 8. ja 9. luokille sijoittuviin oppilaisiin, sillä osa oppiaineista päättyy jo 7. luokalla. Näistä oppiaineista (kotitalous, kuvataide, käsityö ja musiikki) sekä 8. luokan historiasta tarvitaan päättöarvosana perusopetuksen oppimäärän suorittamiseksi ja ne vaikuttavat jatko-opintoihin hakeutumiseen.

Kun oppilas siirtyy valmistavasta opetuksesta perusopetukseen tai muihin jatko-opintoihin, hänen oma opinto-ohjelmansa toimitetaan vastaanottavaan kouluun tai oppilaitokseen sekä arkistoidaan sähköiseen oppilashallintojärjestelmään. Lisäksi arvioidaan minkälaista tukea oppilas perusopetuksessa tai jatko-opinnoissaan tarvitsee.

Tämä tehdään valmistavan opetuksen opettajan tai oppilaan vastuupettajan ja perusopetuksen vastaanottavan opettajan yhteistyönä.

6. Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälistä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välille ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen pohjautuu suunnitelmallisesti toteutettavaan oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin. Nämä on kuvattu perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvussa 7 ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvussa 5 (viitteet Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet). Opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä opiskeluhuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla.

6.1. Opetuksen eriyttäminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluväliltään, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioiltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta.

Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen.

Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa. Jotta oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen/ruotsin kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen/ruotsin kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta.

Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineen syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksenmukaisia opetusjärjestelyitä. On tärkeää, että jokainen

oppilas saa oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisen vaikeudet on tärkeä selvittää, jotta tuen tarve voidaan tunnistaa ja antaa tukea oikea-aikaisesti ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen ja oppimisen tueksi tarjotaan tarvittavia fyysisiä ja digitaalisia oppimisen apuvälineitä.

Paikallinen tarkennus

Mynämäellä valmistavan opetuksen opetus suunnitellaan oppilaan lähtötaso huomioiden. Opetusta eriytetään sopivan tavoitetason takaamiseksi. Mahdollisuuksien mukaan käytetään joustavia ryhmittelyjä muiden valmistavan opetuksen ja perusopetuksen ryhmien kanssa. Oppilaita kannustetaan suomen kielen käyttöön. Opettajat ja ohjaajat tukevat oppilaita selviytymään tehtävistä suomen kielellä.

Eriyttämisessä hyödynnetään integraation, yhteisopettajuuden ja muiden joustavien opetusjärjestelyjen tarjoamia mahdollisuuksia. Ryhmäkoon kasvaessa tai inklusiivisessa valmistavassa opetuksessa koulunkäynninohjaajan antaman tuen merkitys mahdollistaa oppilaan etenemisen henkilökohtaisen oppimissuunnitelman mukaan.

Mahdolliset oppimisvaikeudet pyritään selvittämään varhaisessa vaiheessa. Perusopetukseen siirryttäessä huomioidaan, että valmistavan opetuksen tavoitteena on suomen kielen alkeiden hallinta. Opetuskielen taidon kehittyminen vie useita vuosia, joten oppilas tarvitsee kielellistä tukea opinnoissaan koko perusopetuksen ajan. Oppilaan opetuksesta vastaava opettaja tiedottaa tulevia opettajia kielitaidon tasosta sekä eriyttämisen tarpeista ja antaa konsultaatiotukea opettajille tarvittaessa jatkossakin.

6.2. Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Tulkkauspalvelun käyttäminen on tarpeellista, jos perheiden kannalta tärkeiden asioiden välittämiseen ei ole yhteistä kieltä. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista, opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Paikallinen tarkennus

Koululla on merkittävä rooli monikielisten perheiden kasvatustyön tukemisessa. Valmistavassa opetuksessa luodaan perusta kodin ja koulun yhteistyölle. Huoltajan

vastuulla on seurata lapsensa koulunkäyntiä ja toimia aktiivisesti yhteistyössä koulun kanssa.

Ensimmäisessä huoltajatapaamisessa kartoitetaan oppilaan koulunkäyntihistoria. Huoltajille kerrotaan suomalaisesta koulujärjestelmästä, koulun käytänteistä, perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteista ja käytännön järjestelyistä sekä opiskeluhuoltopalveluista. Huoltajaa ohjataan myös Wilman käytössä. Koko koulun yhteisiin tapahtumiin valmistavan opetuksen oppilaat ja huoltajat osallistuvat samoin periaattein kuin perusopetuksen oppilaat ja huoltajat.

Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä kiinnitetään huomiota viestinnän selkeyteen. Tiedottamisessa voidaan hyödyntää oma- ja selkokieleisiä lomakkeita ja materiaaleja. Koulu ohjaa oppilaita ja huoltajia Wilman käytössä. Huoltajatapaamisissa käytetään aina tarvittaessa ammattitulkia, ja myös omakielinen opettaja voi toimia opettajan työparina kodin ja koulun yhteistyössä.

Yhteistyötä vahvistetaan esimerkiksi arviointi- ja kehityskeskusteluissa, vanhempaintapaamisissa, vanhempainilloissa, kodin ja koulun päivinä sekä koulun juhlissa ja tapahtumissa. Koulun opetussuunnitelmassa kuvataan yhteistyön tavoitteet ja käytännöt, ja lukuvuosisuunnitelmassa tarkennetaan niiden toteuttamistavat. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan näitä linjauksia.

Valmistavan opetuksen opettaja on aktiivisesti yhteydessä huoltajiin ja tapaa heidät vähintään kolme kertaa valmistavan opetuksen aikana: aloitustapaamisessa, oppilaan oman opinto-ohjelman käsittelyssä sekä nivelvaiheen tiedonsiirtotapaamisessa. Valmistavan opetuksen opettaja tekee lisäksi yhteistyötä eri viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden, kuten sosiaalihuollon toimijoiden kanssa.

6.3. Opiskeluhuolto

Näissä perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto ilmaisua opiskeluhuolto, oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta ilmaisua oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu tai esiopetusyksikkö. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 377/2022,1 §).

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilashuollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa oppilashuollossa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä opetuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (määräys 4/011/2014).

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan oppilashuoltoon. Yhteisön ja yksittäisten

oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön.

Oppilashuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yhteisöllinen oppilashuolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa oppilashuoltoa. Yhteisöllinen oppilashuolto on ennalta ehkäisevää ja sen tehtävänä on vahvistaa osallisuuden, huolenpidon ja turvallisuuden ilmapiiriä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa. Koulu yhteisössä arvostetaan jokaisen yksilöllisyyttä eikä syrjintää, väkivaltaa, kiusaamista tai rasismia hyväksytä. Oppilaita ohjataan arvostamaan sekä omaa että ympäristön kulttuurista, kielellistä ja katsomuksellista monimuotoisuutta.

Opiskeluhoito on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoito on kaikkien esiopetus- tai koulu yhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilaille on oikeus opiskeluhoitopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhoito sekä kuraattori- ja psykologipalvelut (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § ja 4 §). Opiskeluhoitopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat (terveydenhoitolaki 378/2022, 15a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 377/2022, 9 §).

Yhteisöllinen opiskeluhoito on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhoitoa. Opiskeluhoitotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989).

Opiskeluhoitoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 377/2022, 3 §), kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Opiskeluhoitotyössä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkkauspalveluista.

Opiskeluhoillon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhoillon toimintatavoista ja saatavuudesta. Tiedottamisen ymmärrettävyys on tärkeä varmistaa.

Paikallinen tarkennus

Valmistavan opetuksen oppilas on oikeutettu samoihin oppilashuollollisiin palveluihin kuin koulun muutkin oppilaat. Oppilasta ja huoltajaa tiedotetaan oppilashuollon palveluista välittömästi opintojen alkaessa. Oppilashuoltotyöllä on

valmistavan opetuksen oppilaan hyvinvoinnin kannalta keskeinen merkitys. Oppilashuollon toimintatavat ovat valmistavassa opetuksessa samat kuin perusopetuksessa. Osallisuuden ja ymmärtämisen varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkkaus- ja tulkitsemispalveluista.

6.4. Oppilaanohjaus

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten oppilaanohjaus perusopetukseen valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisen vaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät. Ohjausta voidaan toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Paikallinen tarkennus

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikaisen oppilaanohjauksen tarkoituksena on tukea oppilasta ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan ja toiminnastaan ryhmän ja oman lähiympäristönsä aktiivisena jäsenenä oman ikätasonsa mukaisesti. Ohjauksen avulla vahvistetaan oppilaan itseluottamusta, tavoitteenasettamisen ja suunnittelun taitoja sekä kykyä arvioida omaa oppimistaan. Keskeistä on kehittää oppilaan omia oppimisen taitoja. Ohjausta annetaan myös ryhmässä toimimisen taidoissa ja arjen hallinnassa integroimalla oppilasta yleisopetuksen ryhmiin.

Ryhmämuotoisessa valmistavassa opetuksessa oppilaanohjauksesta vastaa ensisijaisesti oppilaan oma opettaja yhteistyössä koulun opinto-ohjaajan ja häntä opettavan tai ohjaavien tahojen kanssa.

Oppilaalle ja hänen huoltajilleen järjestetään mahdollisuus arviointi- ja kehityskeskusteluihin, joiden tavoitteena on tukea opiskelua ja valintoja oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä kysymyksissä. Keskusteluissa varmistetaan, että oppilaalla ja huoltajilla on riittävät tiedot suomalaisesta koulujärjestelmästä, jotta oppilas voi edetä opinnoissaan ikä- ja taitotasonsa mukaisesti. Kun oppilas siirtyy valmistavasta opetuksesta perusopetukseen, hänen oma opinto-ohjelmansa välitetään tulevaan kouluun ja/tai tulevalle opettajalle. Lisäksi valmistavan opetuksen opettaja tekee arvion perusopetuksessa tarvittavan tuen ja ohjauksen tasosta.

Mynämäellä oppilaille annetaan tietoa suomalaisesta koulutusjärjestelmästä ja jatko-opintomahdollisuuksista. Ammatinvalinta ja urahaaveet pidetään keskusteluissa esillä kaiken ikäisten oppilaiden kanssa. Yläkouluikäisten kohdalla tehdään tiivistä yhteistyötä oppilaanohjaajien kanssa.

6.5. Suunnitelma kasvatustietokeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatustietokeskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatustietokeskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään perusopetuslaissa.¹⁶

Kasvatustietokeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatustietokeskustelua käytetään.

Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella evätä myös seuraavaksi työpäiväksi, mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa

¹⁶ Perusopetuslaki (628/1998) 35 a § (1267/2013), 36 § (477/2003) ja 36 a § (1267/2013)

suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilaalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen.¹⁷

Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.¹⁸ Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustieteellisten ja kurinpidollisten toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturva periaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpidoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee lain mukaan järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun.¹⁹ Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä.

Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

¹⁷ Perusopetuslaki (628/1998) 36 § (477/2003) ja 36 a–36 i § (1267/2013)

¹⁸ Perusopetuslaki (628/1998) 29 § (1267/2013)

¹⁹ Perusopetuslaki (628/1998) 47 a § (1267/2013)

Paikallinen tarkennus

Mynämäellä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaita koskevat samat koulun järjestyssäännöt ja kurinpidolliset toimenpiteet kuin perusopetuksen oppilaita. Kurinpidollisissa toimissa korostetaan kodin ja koulun välistä yhteistyötä ja tuetaan huoltajien kasvatustyötä uudessa kulttuuriympäristössä. Tarvittaessa oppilaan ymmärrys koulun järjestyssäännöistä ja oppilailta vaadittavasta käyttäytymisestä varmistetaan tulkkia käyttäen.

7. Oppilaan arviointi

Opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan valmistavan opetuksen aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu monipuoliseen havainnointiin ja eri menetelmin kerättyihin näyttöihin valmistavan opetuksen aikana ja sen päättyessä. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

Paikallinen tarkennus

Valmistavan opetuksen aikana arvioidaan oppilaan tietoja, taitoja ja oppimisvalmiuksia. Arviointi on jatkuvaa, ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista, ja siinä käytetään erilaisia menetelmiä, joiden avulla oppilas voi parhaiten osoittaa osaamistaan. Arviointi pohjautuu oppilaan omaan opinto-ohjelmaan, jota päivitetään tarvittaessa.

Arvioinnin tarkoituksena on antaa oppilaalle selkeä kuva hänen edistymisestään ja taitojensa kehittymisestä. Oppilas tutustuu myös perusopetuksessa käytössä oleviin arviointimenetelmiin. Valmistavan opetuksen päättyessä annetaan todistus. Arviointi on sanallista. Huoltajille kerrotaan arvioinnin perusteista.

8. Todistukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö.

Paikallinen tarkennus

Kun valmistava opetus päättyy, oppilas saa osallistumistodistuksen. Todistukseen kirjataan valmistavan opetuksen aloitus- ja päättymispäivä. Arviointi on sanallista. Todistuksesta ilmenee oppilaan opintojen eteneminen sekä opetuksen keskeiset sisällöt: laajuus, opiskellut aineet ja niiden tuntimäärät. Todistus on rakenteeltaan samanlainen kuin perusopetuksen todistus. Liitteeksi liitetään oppilaan oppimissuunnitelma.

Työskentelytaitoja kuvataan asteikolla ”edistyt kiitettävästi – edistyt hyvin – edistyt kohtalaisesti – edistyt hitaasti - tavoitetta ei saavutettu”. Oppiaineiden kohdalla ilmoitetaan, minkä vuosiluokan oppimäärän mukaisesti oppilas on enimmäkseen työskennellyt, ja suoritus erotetaan varsinaisesta perusopetuksen oppimäärästä lisäämällä maininta ”soveltuvin osin”.

Arviointi koskee vain niitä oppiaineita, joita vastaavan ikäisiltä perusopetuksessa edellytetään. Jos oppilas on osallistunut joihinkin oppiaineisiin integroituna perusopetukseen, ne mainitaan todistuksessa. Näiden oppiaineiden arviointi annetaan vain, mikäli oppilaalla katsotaan olevan riittävät tiedot ja taidot oppimäärän suorittamiseen, esimerkiksi taito- ja taideaineissa. Erityistä huomiota kiinnitetään päätyviin oppiaineisiin.

9. Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi saada todistuksen edellä mainittujen opintojen hyväksytystä suorittamisesta osallistumalla perusopetuslaissa tarkoitettuun erityiseen tutkintoon.²⁰ Jos oppilas siirtyy perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen perusopetukseen, voidaan perusopetukseen valmistavassa opetuksessa saavutettu osaaminen hyväksilukea, jos oppilaalla on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot.²¹

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja.²² Tutkintoon

²⁰ Perusopetuslaki (628/1998) 38 §

²¹ Perusopetuslaki (628/1998) 18 §

²² Perusopetusasetus (852/1998) 23 §

osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin.

Eriyisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Paikallinen tarkennus

Valmistavan opetuksen aikana oppilas voi suorittaa perusopetuksen oppimääriä. Tällöin oppilas osoittaa osaamisensa osallistumalla erityiseen tutkintoon. Oppilaalle voidaan myös järjestää mahdollisuus siirtyä joustavasti valmistavasta opetuksesta perusopetukseen, jossa hän voi osoittaa osaamisensa.

Eriyisen tutkinnon suorittamisesta päättää koulun rehtori valmo-opettajan esityksestä. Eriyisesti yläkouluiikäisten oppilaiden kohdalla erityisen tutkinnon suorittaminen on tarpeen, jotta he saavuttavat perusopetuksen päättöarvosanat kaikissa oppiaineissa.

Ennen yhdeksättä luokkaa päättyviä oppiaineita ovat 7. luokalla kotitalous, kuvataide, käsityö ja musiikki, sekä 8. luokalla historia. Jos oppilas ei saa päättyvien oppiaineiden päättöarvosanaan vaadittuja opintoja valmiiksi valmistavan opetuksen aikana, hänelle tehdään perusopetukseen siirryttäessä oppilaskohtaisen tuen päätös ko. oppiaineen tai oppiaineiden suorittamisesta tavoitekokonaisuuksittain. Tarvittaessa yli 17-vuotias oppilas ohjataan jatkamaan opintojaan aikuisten perusopetuksessa.